

Měsíčník Rekodifikace & praxe: Nová smlouva o zájezdu?

eFocus

Nový občanský zákoník obsahuje vedle mnoha jiných novinek také v českých poměrech zdánlivě zcela novou smlouvu o zájezdu. Ta ovšem výrazně navazuje na starší cestovní smlouvu, kterou do občanského zákoníku č. [40/1964](#) Sb. přinesla novela obsažená v zákoně č. [159/1999](#) Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Starší i nová smlouva jsou přitom implementací směrnice č. 90/314/EHS, o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy. Jenže ve skutečnosti je tato problematika mnohem složitější, protože již od svého samotného vzniku je směrnice č. 90/314/EHS objektem složitých diskuzí a často i terčem ostré kritiky.

Směrnice byla tedy vždy oficiálně pojímána jako provizorium, což ovlivnilo i vytváření cestovní smlouvy v ČR. Nová směrnice, která by ji měla nahradit, již byla schválena Evropským parlamentem a předpokládá se, že bude schválena i Radou. Právní úprava v občanském zákoníku tedy přibližně do dvou let bude muset zřejmě projít výraznou novelizací.

Autor: **JUDr. PhDr. René Petráš, Ph.D.**, vědecký pracovník Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, pedagog v oblasti práva cestovního ruchu na Univerzitě Jana Amose Komenského v Praze

Autor ve svém článku zmiňuje některé z novinek, které do oblasti cestovního ruchu přinesl občanský zákoník. Jako příklad uvádí skutečnost, že občanský zákoník **již neobsahuje speciální smluvní typ cestovní šek**, který byl obsažen v obchodním zákoníku. Dále se okrajově věnuje i institutu **timeshare**, který je slovy autora dynamicky se vyvíjejícím fenoménem. Jak autor podotýká, přispívá v ČR k nedůvěře v tento institut právě nestabilita právní úpravy.

Jednou z nejrozsáhlejších novinek je dle autora úprava **zahraničního školního pobytu** (§ 2545 – § 2547). Ta nemá v českém právu starší analogie. Jak autor podotýká, působí právní úprava poměrně kvalitně a promyšleně, avšak na druhé straně nelze nevidět, že se cestovní kanceláře, tedy tradiční smluvní strana u tohoto smluvního typu, tímto mimořádným typem v zásadě vůbec nezabývají.

Autor vypočítává i další změny v právní úpravě. Formálně asi nejnápadnější, ale ve skutečnosti v mnohém kuriózní změnou je **odstranění dříve vyžadované písemné formy** cestovní smlouvy. Nová smlouva o zájezdu tedy nevyžaduje písemnou formu, jenže povinné je vydání písemného potvrzení o zájezdu. Dalšími změnami je zřejmě lepší vymezení objektivně složité povinnosti pořadatele informovat zákazníka o zájezdu (před uzavřením smlouvy a pak i před samotným zájezdem), či jiné vymezení pomoci v nesnázích, kterou je povinen poskytnout pořadatel zákazníkovi podle § 2541. Autor v této souvislosti podotýká, že u těchto detailních změn však bude záležet hlavně na postupném vymezení pomocí judikatury. Dodává, že starší judikatura k cestovní smlouvě byla minimální a nedostatečná, pro nové poměry obvykle nemohou být starší rozhodnutí použitelná.

Svou pozornost pak autor zaměřuje na samotnou smlouvu o zájezdu jako klíčový prvek právní úpravy cestovního ruchu a srovnání s původní cestovní smlouvou z roku 1999. Jak konstatuje, jsou cestovní

smlouva a výslovně i smlouva o zájezdu **smlouvy kogentní**, což je obecně neobvyklé. **Specifické bylo vymezení smluvních stran** cestovní smlouvy, kde jednou ze stran byla vždy cestovní kancelář, tedy koncesovaná živnost. Nová právní úprava hovoří o pořadateli (vždy podnikatel), což ale vyvolává složité problémy. Na druhé straně je pak zákazník – nepodnikatel. Autor poukazuje na skutečnost, že neobvyklým prvkem byla a je i **vázanost právní úpravy na velmi složitě vymezený pojem zájezd**. Princip je tedy takový, že pokud jde o zájezd, tak je zákazník povinně silně chráněn kogentní smlouvou. Když nespadá pod pojem zájezd, tak půjde zřejmě o nepojmenovanou smlouvu, kde záleží na dohodě stran, a podnikatel organizující takovouto akci samozřejmě vymyslí smluvní podmínky dle svých potřeb. Početná specifika cestovní smlouvy i nově smlouvy o zájezdu, tedy hlavně poměrně striktní ochrana zákazníka, vyplývají z **charakteru právního vztahu**. Zákazník, tedy neprofesionál, často bez představy nejen o právní úpravě, ale i systému zájezdů či plánovaném místě pobytu, obvykle plní (platí cenu zájezdu) s velkým předstihem před podnikatelem, v zásadě cestovní kanceláří.

Jak autor konstatuje, je třeba smlouvu chápat **v úzké souvislosti se zákonem č. 159/1999 Sb.**, o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu. Cílem právní úpravy, která je implementací směrnice č. 90/314/EHS, je tedy hlavně chránit spotřebitele, tedy obvykle zákazníka cestovní kanceláře. Ten má celou řadu práv, kde je třeba uvést alespoň velmi široké právo na informace, a to před uzavřením smlouvy i samotným uskutečněním zájezdu. Nejdůležitější je však zajištění zákazníka pro případ insolvence cestovní kanceláře. Jde o zabezpečení dopravy zákazníka ze zahraničního zájezdu, když je doprava jeho součástí, a také vrácení zaplacené zálohy nebo ceny zájezdu. V České republice je to řešeno zatím pouze pojištěním cestovních kanceláří upraveným hlavně v § 6 – § 8 zákona č. 159/1999 Sb., i když směrnice č. 90/314/EHS připouští i jiné možnosti zabezpečení (článek 7).

Autor dále kriticky poukazuje na zřejmě největší aktuální problém současné právní úpravy, kterým je **dosud neprovedená novelizace zákona č. 159/1999 Sb.**, o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, což vede k řadě problémů. Asi nejnápadnější je nyní dvojí definice klíčového pojmu zájezd, od které se odvíjí celá ochrana zákazníka, kdy se dosud nepodařilo starší definici zrušit.

Koncepčně mnohem zásadnějším rozdílem mezi v podstatě nenovelizovaným zákonem č. 159/1999 Sb. a občanským zákoníkem je **vymezení pořadatele zájezdu**, kdy, jak autor podotýká, mohla být cestovní smlouva uzavřena pouze s cestovní kanceláří (§ 852a), a tuto koncepci má stále zákon č. 159/1999 Sb., který jako o organizátorovi zájezdu hovoří jen o cestovní kanceláři. Upravuje zajištění zákazníka pouze pojištěním, a to jedinec cestovní kanceláře! Směrnice č. 90/314/EHS však vždy hovořila obecně o organizátorovi zájezdů. Občanský zákoník tedy u smlouvy o zájezdu (§ 2521) vymezuje smluvní strany jako zákazníka (v zásadě stejně jako dříve) a pořadatele. Tato změna samozřejmě souvisí s koncepčním posunem obchodního práva, kdy se zjednodušeně řečeno za podnikatele nepovažuje pouze osoba s příslušným (např. živnostenským) oprávněním, ale každý, kdo příslušnou činnost vykonává podnikatelským způsobem.

Snad největším problémem právní úpravy cestovního ruchu, a to nejenom u nás, ale i v dalších zemích EU, je **tzv. ztráta radosti z dovolené**, kdy jde o právo zákazníka na náhradu nemajetkové újmy kvůli neplnění, nebo vadnému plnění služeb, které jsou součástí zájezdu. Autor v této souvislosti poznamenává, že při přípravě občanského zákoníku patřila ztráta radosti z dovolené k nejspornějším otázkám, kdy po velkých konfliktech vznikl kompromis – pojem ztráta radosti není výslovně obsažen, ale „újma za narušení dovolené“ (§ 2543 odst. 1) jasně zahrnuje i nemajetkovou újmu.

Jak autor v závěru shrnuje, navazuje smlouva o zájezdu ve skutečnosti **na starší cestovní smlouvu vytvořenou zákonem č. 159/1999 Sb.**, ale přesto jde o **komplikovaný a v řadě otázek sporný**

právní institut. K nejasnostem dle autora přispívá, že stěžejní **evropská směrnice č. 90/314/EHS** prochází řadou změn a že dosud nebyl novelizován související zákon č. [159/1999](#) Sb. I přes přijetí občanského zákoníku **veřejnost musí bohužel čekat na dokončení předpokládaných změn a stabilizaci výkladu** občanského zákoníku. Ta bude v případě smlouvy o zájezdu zřejmě ještě dlouhodobější záležitostí než u jiných institutů rekodifikace soukromého práva.

Právní úprava cestovního ruchu, ať již je obsažena v občanském zákoníku, či jinde, je tedy dosti komplikovaná a v současnosti mimořádně nestabilní. V praxi to bohužel vede k podceňování právní úpravy, ale i **zmatkům poškozujícím toto důležité hospodářské odvětví.**

Nová smlouva o zájezdu?

autor: JUDr. PhDr. René Petráš, Ph.D.

Rekodifikace & praxe č. 7, str. 7

nakladatelství Wolters Kluwer

Časopis Rekodifikace & Praxe může objednat >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Klíčový pro střední a východní Evropu: Český bankovní sektor si udržuje stabilní a ziskovou pozici](#)
- [LEAGLE.ONE: Škola jako místo setkávání: Má být vzdělávání víc než jen předávání znalostí?](#)
- [Vedení BBH posiluje o přední expertku na soutěžní právo z A&O Shearman Ivanu Halamovou Dobíškovou](#)
- [V rámci charitativní akce Měsíc sportu advokátní kanceláře a daňoví poradci vysportovali téměř 400 tisíc korun na podporu projektu Pomozte dětem](#)
- [KOLAROVA LEGAL: Nová advokátní kancelář v centru Prahy míří na špičku korporátního a transakčního práva](#)
- [LEAGLE.ONE: Informace nestačí. Proč vzdělávání bez prožitku selhává](#)
- [Diskuzní čtvrťky nad trestním právem \(online - živé vysílání\) - 14.5.2026](#)
- [Legal Innovation Day 2026: Praktické využití umělé inteligence v právní praxi](#)
- [Promlčení práva ve světle aktuální judikatury NS ČR Na co si dát pozor při uplatňování promlčení podle současné právní úpravy?](#)
- [LEAGLE.ONE: Prodáváte firmu, nebo kus života? Pravda o rodinných akvizicích](#)
- [Clifford Chance Prague Association jmenuje dva nové Counsels a jednoho Of Counsel](#)